

การศึกษาการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีน ในเขตเทศบาลนครเชียงราย

กรวรรณ พรหมแย้ม

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200

อีเมล : korawan.phrom@cmu.ac.th

รับบทความ: 6 ธันวาคม 2564

แก้ไขบทความ: 3 พฤษภาคม 2565

ตอบรับบทความ: 22 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ: งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาวิธีการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย 2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางการแปลป้ายชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลป้ายถนนภาษาจีนด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อถ่ายภาพเก็บข้อมูล และนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการแปล ผลการวิจัยพบว่า จากข้อมูลชื่อถนนภาษาจีนจำนวน 244 ป้าย ชื่อถนนภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงรายใช้กลวิธีการแปลชื่อถนน 3 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีการทับศัพท์ 2) กลวิธีการแปลความหมาย 3) กลวิธีการทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย ด้านปัญหาในการแปลชื่อถนน พบปัญหาสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาการเลือกใช้กลวิธีการแปล 2) ปัญหาการแปล 3) ปัญหาการใช้อักษรจีน และ 4) ปัญหาการจัดทำป้าย สำหรับแนวทางการแปลชื่อถนนให้ถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่ 1) ใช้กลวิธีการทับศัพท์เป็นหลัก 2) เลือกใช้อักษรจีนที่พบบ่อย และใช้อักษรจีนที่มีเสียงอ่านเพียงเสียงเดียว 3) การทับศัพท์คำร่วมเชื้อสายไทยเป็นภาษาจีน คำเดียวกันควรเลือกใช้อักษรจีนเดียวกัน และ 4) ได้รับการตรวจทานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแปล งานวิจัยนี้ จะช่วยให้ทราบถึงปัญหาที่พบในปัจจุบัน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการจัดทำป้ายสาธารณะของเทศบาลนครเชียงรายตลอดจนประยุกต์ใช้กับการแปลชื่อเฉพาะประเภทอื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ : กลวิธีการแปล; ปัญหาการแปล; การแปลป้ายบอกทาง; การแปลไทย - จีน;

เทศบาลนครเชียงราย

A Study of Thai – Chinese Translation for Streets Names in Chiang Rai Municipal Area

Korawan Phromyaem

Chinese Division, Faculty of Humanities, Chiang Mai University, Chiang Mai, 50200, Thailand

Email: korawan.phrom@cmu.ac.th

Received: 6th December 2021

Revised: 3th May 2022

Accepted: 22th June 2022

Abstract: The study aim to 1. Analyze the translation strategies of Thai to Chinese translation of street names in Chiang Rai municipal area, 2. Examining the problems of the translation and propose translation guideline for street names in Chiang Rai municipal area. The study employs purposive sampling method by collecting photographic materials of Chinese street signs in Chiang Rai municipal area. The research finds that from all 244 of Chinese street signs, the Chinese street names translation in Chiang Rai municipal area employs 3 strategies 1) Transcription strategy, 2) Free translation strategies, 3) Transcription plus free translation strategies. In term of the translation errors, there are 4 major aspects 1) Strategy selection aspect, 2) Translation aspect, 3) Chinese character selection aspect, 4) Production process aspect. As for the guidelines to translate the street names correctly and appropriately, the study proposes 4 strategies 1) Use transcription strategies as the primary tool, 2) Use high frequency used with monophonic Chinese characters, 3) Use the same Chinese transliteration character of cognate vocabulary across Tai language family. 4) Review by Chinese translation experts. This study will contribute to the street names translation in Chiang Rai municipality area and proper name translation field.

Keywords: translation strategies; translation problem; street names translation; Thai – Chinese translation; Chiang Rai municipality

清莱市区道路名称泰-汉翻译研究

林明明

清迈大学人文学院中文系，清迈，50200，泰国

电子邮件：korawan.phrom@cmu.ac.th

收稿日期：2021-12-06

修回日期：2022-05-03

接受日期：2022-06-22

摘要：本研究目的是为：1) 探讨清莱市区道路名称的翻译方法 2) 探讨清莱市区道路名称的翻译问题以及解决措施。以清莱市区道路名称的中文翻译为研究对象。研究采用立意抽样方法，通过实地摄影采集语料，再从翻译理论的角度对路名的中文翻译进行分析。研究结果发现，从 244 个中文路名中，路名的翻译方法可分为三种：1) 音译方法 2) 意译方法 3) 音译兼意译方法。本研究还发现四个主要问题，分别为：1) 翻译方法问题 2) 意译问题 3) 汉字使用问题 4) 制作问题。本研究提出四项对于路名翻译问题的解决方法与对策：1) 以音译方法为主 2) 用作音译的汉字应选取常用字和单音字 3) 侗台语中共同词汇的汉字译写应该统一 4) 道路名称的汉语翻译应先经泰汉翻译专家审查后再进行公开。通过对清莱市道路名称翻译中存在的问题进行分析，并提出解决对策，以期为清莱市区路名翻译的实施提供参考。

关键词：翻译方法；翻译问题；道路名称翻译；泰-汉翻译；清莱市

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 1/2563 ของเทศบาลนครเชียงราย ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ นับว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาจังหวัด ได้บรรจุ “โครงการจัดทำป้ายชื่อถนน ป้ายซอย ป้ายชื่อชุมชน ป้ายบอกทาง ป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายบอกเขตเทศบาล และป้ายอื่น ๆ” มีวัตถุประสงค์เพื่อบอกชื่อชุมชน ซอย ถนน สายต่าง ๆ ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ทราบ และเพื่อบอกทาง แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ทราบถึงสถานที่ต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงราย โดยจัดทำป้ายบอกชื่อถนนภาษาไทย-จีน-อังกฤษ และป้ายอื่น ๆ มีผลลัพธ์ที่คาดหวังว่า “ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์และทำให้ชุมชนมีป้ายที่สวยงามเป็นที่ขีดหน้าชูตา” (คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลนครเชียงราย, 2563: ยุทธศาสตร์ 2.1/1)

จากการสำรวจป้ายชื่อถนนในเขตเทศบาลนครเชียงรายโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า เทศบาลนครเชียงรายได้ติดตั้งป้ายชื่อถนน 3 ภาษา ที่ประกอบด้วยภาษาไทย อังกฤษ และจีน บนถนนแทบทุกสายในเขตเทศบาลนครเชียงราย จากการสำรวจการแปลชื่อถนนภาษาจีนเบื้องต้น พบว่ามีถนนชื่อเดียวกันแต่ใช้คำแปลภาษาจีนแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ถนนราษฎร์เจริญ แปลว่า 民兴巷 (Mínxīng Xiàng) คำว่า 民 แปลว่า ราษฎร คำว่า 兴 แปลว่า เจริญรุ่งเรือง คำว่า 巷 แปลว่า ซอย ในขณะที่ ราษฎร์เจริญ ซอย 1 ภาษาจีนทับศัพท์ว่า 腊擦扔一巷 (Làcārēng Yī Xiàng) เป็นการใช้กลวิธีการแปลทับศัพท์ นอกจากนี้ ยังพบชื่อถนนที่ใช้กลวิธีการแปลความหมาย แต่ก็แปลไม่ครบทุกคำ เช่น ถนนร่องเสือเต้น ซอย 1 ภาษาจีนแปลว่า 虎舞路一号巷子 (Hǔwǔ Lù Yī Hào Xiàngzi) 虎 แปลว่า เสือ 舞 แปลว่า เต้นระบำ 一 แปลว่า หนึ่ง 号 แปลว่า หมายเลข 巷子 แปลว่า ตรอก, ซอย ส่วนคำว่า “ร่อง” กลับไม่พบในคำแปล และเมื่อได้สำรวจเพิ่มเติมยังพบว่า บ้านร่องเสือเต้น ซอย 2 ภาษาจีนแปลว่า 隆是登村二巷 (Lóngshìdēng Cūn Èr Xiàng) คำว่า 隆是登

ทับศัพท์มาจาก “ร่องเสือเต้น” 村 แปลว่า หมู่บ้าน 二 แปลว่า สอง 巷 แปลว่า ซอย เห็นได้ว่าชื่อแปลซอย 1 และ ซอย 2 ต่างกัน

ปัญหาการแปลที่ได้ยกตัวอย่างมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชื่อถนนที่แปลเป็นภาษาจีนใช้กลวิธีการแปลหลากหลาย ภาษาไทยชื่อเดียวกัน แต่ภาษาจีนแตกต่างกัน และยังแปลคลาดเคลื่อนจากภาษาไทย นอกจากนี้ อักษรที่ใช้มีทั้งอักษรจีนตัวเต็มและอักษรจีนตัวย่อ ข้อผิดพลาดดังกล่าว ส่งผลให้ถนนเส้นเดียวกันปรากฏชื่อแปลหลายแบบ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การนำไปใช้ เช่น หากต้องการจัดทำแผนที่ภาษาจีน อาจไม่ทราบว่าควรเลือกใช้ชื่อใด อาจเป็นอุปสรรคและสร้างความสับสนให้แก่เจ้าของภาษาในการรับข้อมูล ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงการแปลชื่อถนนที่ขาดความเป็นระบบ หน่วยงานภาครัฐดำเนินการจัดทำภายใต้การขาดองค์ความรู้ด้านการแปล โดยเฉพาะการแปลชื่อเฉพาะ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาวิธีการแปล วิเคราะห์ปัญหาการแปลป้ายชื่อถนน และนำเสนอแนวทางการแปลป้ายชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีน เมื่องานวิจัยนี้สำเร็จ สามารถนำเสนอเป็นข้อมูลให้ภาครัฐได้นำไปใช้ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางการแปลป้ายชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

งานวิจัยนี้จะเป็นต้นแบบหลักการแปลชื่อถนนให้กับพื้นที่อื่น ๆ และเป็นข้อมูลนำเสนอให้กับภาครัฐเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อม

การพัฒนาเทศบาลนครเชียงรายให้เป็นเมืองที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลชื่อเฉพาะ

ก้อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ (2553: 15) กล่าวถึงรูปแบบชื่อภาษาจีนที่แปลมาจากภาษาไทยว่ามีที่มาจาก 4 กลวิธี ได้แก่ 1) มาจากการทับศัพท์โดยใช้คำที่แสดงความหมาย แต่ความหมายนั้นไม่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย 2) มาจากการแปลเอาความ 3) มาจากการทับศัพท์แต่ไม่สื่อความหมายใด ๆ 4) การตั้งชื่อใหม่ตามลักษณะพิเศษของสถานที่นั้น กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562: 120 – 129) ได้แบ่งกลวิธีการแปลชื่อภาษาไทยเป็นภาษาจีนเป็น 4 วิธี คือ 1) การทับศัพท์ โดยการเลือกใช้อักษรจีนที่มีเสียงใกล้เคียงภาษาไทย อาจใช้อักษรจีนที่เมื่ออ่านแล้วฟังดูไพเราะ ตัวอักษรมีความหมายที่ดี แม้เมื่อรวมกันแล้วไม่ได้สื่อความหมายใดเกี่ยวกับชื่อ หรืออาจรวมกันแล้วมีความหมายก็ได้ 2) การแปลความหมาย คือ การแปลความหมายของคำจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนโดยตรง 3) การทับศัพท์ร่วมกับการแปลความหมาย และ 4) การตั้งชื่อใหม่ให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของชื่อนั้น

สำหรับการแปลชื่อเฉพาะในประเทศจีน มีคณะกรรมการกำกับมาตรฐานแห่งชาติ (国家标准化管理委员会 (Standardization Administration of the People's Republic of China)) ที่เป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์การเขียนชื่อสถานที่ภาษาต่างประเทศด้วยอักษรจีน มีเกณฑ์การทับศัพท์เป็นภาษาต่าง ๆ อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาลาว ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี เป็นต้น เมื่อศึกษาเพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์การเขียนชื่อสถานที่ภาษาลาวด้วยอักษรจีน (国家标准化管理委员会, 2019) และการเขียนชื่อสถานที่ทางภูมิศาสตร์ภาษาไทยสิบสองปันนาด้วยอักษรจีน (国家测绘局, 1999) ต่างก็ได้นำเสนอตารางคำทับศัพท์พยางค์เสียงภาษานั้น ๆ เป็นภาษาจีน และมีหลักเกณฑ์ให้ยึดปฏิบัติเมื่อต้องการแปลชื่อสถานที่ที่เป็นภาษาจีน ปัจจุบันยังมิได้มีประกาศ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทับศัพท์ชื่อสถานที่ภาษาไทยเป็นภาษาจีน (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2564) อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการทับศัพท์ชื่อเฉพาะภาษาไทยเป็นภาษาจีน ตีพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ 《泰-汉语音译规范研究》(裴晓睿等, 2018) (การศึกษาหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาไทย - จีน) เนื้อหาในหนังสือได้ให้แนวทางการทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาจีน พร้อมทั้งตารางการเทียบเสียงของทั้งสองภาษา นอกจากนี้ มีตารางการทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่จัดทำขึ้นโดยสำนักพิมพ์ซินหัว ชื่อว่า “新华社泰—汉语音译表” (อ้างอิงใน 裴晓睿等, 2018: 5) ซึ่งข้อมูลข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนได้

กล่าวโดยสรุป นักวิชาการมีแนวคิดเกี่ยวกับการแปลชื่อได้ 4 กลวิธี ได้แก่ การทับศัพท์ การแปลความหมาย การทับศัพท์ร่วมกับการแปลความหมาย และการตั้งชื่อใหม่ ส่วนหลักเกณฑ์การทับศัพท์ที่กำหนดโดยหน่วยงานของประเทศจีนที่ได้กล่าวถึงข้างต้น เน้นการใช้กลวิธีการทับศัพท์

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Wang (Wang et al, 2021) ได้ศึกษาการแปลป้ายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวและป้ายถนนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 191 ป้าย ในจำนวนนี้พบว่าได้ศึกษาป้ายถนนจำนวน 79 ป้าย ในการศึกษาด้านกลวิธีการแปล งานวิจัยดังกล่าวแบ่งกลวิธีการแปลชื่อถนนที่พบเป็นการถอดเสียง การแปลตามตัวอักษร การแปลความหมาย การแปลแบบถอดเสียงผสมการแปลความหมาย การแปลตามความนิยม และการแปลด้วยกลวิธีอื่น ๆ ส่วนปัญหาด้านการแปลพบการใช้ภาษาไม่เหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ ภาษาไทยและภาษาจีนไม่สอดคล้องกัน และปัญหาการแปลไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันตามลำดับ

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับป้ายชื่อในแหล่งท่องเที่ยว อาทิ ภูมูญพันธ์ุ พงนะลาวณ์ย และคณะ (2560) ศึกษาการใช้ภาษาไทย อังกฤษและจีนบนป้ายชื่อสาธารณะเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครลำปาง เพ็ญพรรษา ชัยธีระสุเวทและมณีนญา ศรีหิรัญ (2562) ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการแปลและข้อผิดพลาดที่พบในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน

ของชื่อสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง งานวิจัยดังกล่าว อภิปรายถึงกลวิธีการแปลและข้อผิดพลาดในการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวเป็นภาษาจีน ตลอดจนศึกษาถึงกระบวนการจัดทำภาษาจีนของหน่วยงานภาครัฐ และพิชัย แก้วบุตร (2563) ศึกษาป้ายภาษาจีนของท่าอากาศยานนานาชาติ จังหวัด สุราษฎร์ธานี ตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ ผลวิจัยพบปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพในภาษาแปล ป้ายอักษรจีนตัวเต็มมีจำนวนมากไม่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้ปัจจุบันที่ใช้อักษรจีนตัวย่อเป็นหลัก

นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับชื่อเฉพาะประเภทป้ายร้านค้า ได้แก่ การวิจัยเกี่ยวกับการแปลป้ายชื่อร้านค้าในเขตชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน อาทิ เมฆเมฆ สอดส่องภักข (2555) ศึกษาป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี วิไล ลิ้มถาวรานันท์ (2555) ศึกษาการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนในประเทศไทย ชานนท์ เชาว์จิรพันธ์ และนพธร ปัจฉัยคุณธรรม (2562) วิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร สุภัทรา โยธินศิริกุล (2561) สุภัทรา โยธินศิริกุล (2563) ศึกษาภาษาบนป้ายชื่อร้านค้าและชื่อร้านทองในเขตชุมชนเยาวราช กวรวรรณ พรหมแย้ม (2565) ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ด้านภาษาจีนและกลวิธีการแปลชื่อธุรกิจการค้าในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ งานวิจัยข้างต้นเป็นการวิเคราะห์ด้านแนวโน้มในการตั้งชื่อในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน และการแปลชื่อเฉพาะประเภทชื่อร้านค้า

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยที่เน้นวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อเฉพาะ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการตั้งชื่อร้านค้า สำหรับงานวิจัยที่วิเคราะห์ปัญหาด้านการแปลชื่อเฉพาะ มักพบในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะที่เป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยวหรือป้ายบอกทาง สำหรับงานวิจัยนี้ เป็นการเก็บข้อมูลและศึกษาเฉพาะป้ายชื่อถนนภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบงานวิจัยที่มุ่งศึกษาป้ายชื่อถนนโดยเฉพาะ งานวิจัยนี้จึงจะช่วยเติมเต็มและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแปลชื่อเฉพาะภาษาไทยเป็นภาษาจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ลงพื้นที่ถ่ายรูปเฉพาะป้ายชื่อถนนที่จัดทำโดยเทศบาลนครเชียงราย ข้อมูลที่เก็บรวมทั้งสิ้นมีจำนวน 244 ป้าย จากนั้นนำข้อมูลบันทึกลงในตารางบันทึกชื่อถนนภาษาจีน เนื้อหาประกอบด้วย ชื่อถนนภาษาจีน ชื่อถนนภาษาไทย กลวิธีการแปล ข้อสังเกตที่พบ การใช้อักษรจีน (ตัวเต็ม/ตัวย่อ) และที่อยู่เว็บไซต์ (URL) Google Street View ตำแหน่งที่ตั้งป้าย

3. สัมภาษณ์นักวิชาการท้องถิ่น 1 คน ได้แก่ นายชินทร์ แจ่มจิตต์ อายุ 80 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวจังหวัดเชียงราย เป็นผู้ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ “คนดีศรีเชียงราย ประจำปี 2555” ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาภาษาและวรรณกรรม ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังที่มาของชื่อถนนในเขตเทศบาลนครเชียงราย และสัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีน 1 คน ได้แก่ นายพงษ์ศักดิ์ ศรีสุริยะธาดา อายุ 77 ปี อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ตั้งแต่ปีพ.ศ.2509 ประกอบธุรกิจค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสดเทศบาล 1 โดยสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ คำถามที่ใช้สัมภาษณ์สร้างขึ้นจากข้อสังเกตที่พบในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนแรก โดยแบบสัมภาษณ์ผ่านการรับรองจากสำนักคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รหัสโครงการ 64/123

4. วิเคราะห์ปัญหาการแปลป้ายชื่อถนน ในด้านกลวิธีการแปล รูปแบบการใช้ภาษา และการใช้อักษรจีน โดยประยุกต์ทฤษฎีการแปล แนวคิดเกี่ยวกับการแปลชื่อเฉพาะภาษาไทยเป็นภาษาจีน หลักเกณฑ์การแปลชื่อสถานที่จากภาษาอื่นเป็นภาษาจีน และข้อสังเกตต่าง ๆ ที่สังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. นำผลการศึกษาข้อ 4 มาต่อยอดค้นหาแนวทางการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีน และนำเสนอแนวทางการแปลป้ายชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย

ข้อตกลง

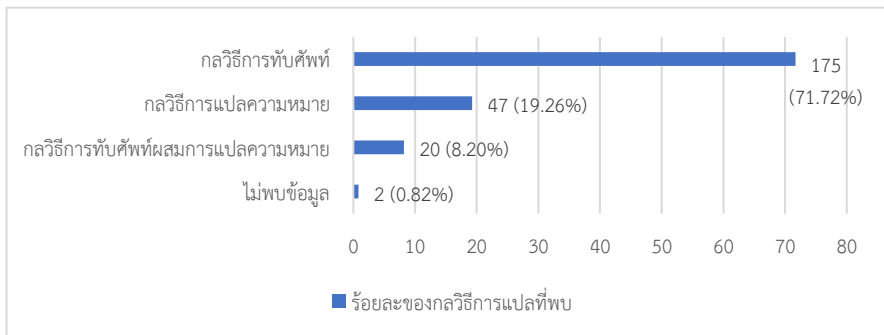
1. งานวิจัยนี้ใช้การกำกับเสียงอ่านภาษาจีนระบบสัทอักษรพินอิน (Pinyin)
2. ตัวอย่างชื่อถนนในงานวิจัยนี้มีวงเล็บอักษรจีนตัวเต็ม หมายถึง ป้ายภาษาจีนต้นฉบับเขียนด้วยอักษรจีนตัวเต็ม

ผลการวิจัย

1. กลวิธีการแปลป้ายชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลป้ายชื่อถนนจำนวน 244 ป้าย พบความแตกต่างด้านการใช้กลวิธีการแปล จำแนกเป็น 3 กลวิธี แสดงผลในรูปแบบแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 1 ร้อยละของกลวิธีการแปลที่พบ

กลวิธีการทับศัพท์ มีจำนวนมากที่สุด รวม 175 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 71.72 รองลงมาคือ กลวิธีการแปลความหมาย มีจำนวน 47 ชื่อ (ร้อยละ 19.26) อันดับที่สามคือกลวิธีการทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย 20 ชื่อ (ร้อยละ 8.20) นอกจากนี้ พบว่ามีจำนวน 2 ชื่อ (ร้อยละ 0.82) ไม่พบข้อมูลค่าแปล มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 กลวิธีการทับศัพท์

พบชื่อถนนที่แปลด้วยกลวิธีการทับศัพท์มากที่สุด มีจำนวนรวม 175 ชื่อ (ร้อยละ 71.72) เป็นการถ่ายทอดเสียงภาษาไทยเป็นภาษาจีน ส่วนใหญ่ทับศัพท์ด้วยสำเนียงภาษาจีนกลาง ตัวอย่างเช่น

ซอยไผ่หวาน /soi p^hài wǎn/ 百玩巷 (Bǎiwán Xiàng)

ถนนไตรรัตน์ /t^hànǒn trai rát/ 代拉路 (Dàilā Lù)

ถนนธนาลัย /t^hànǒn t^há na: lai/ 他那莱路 (Tānàlái Lù)

ถนนรัตนาคเขต /t^hànǒn rát ta na: k^hèt/ 拉答那可路 (Lādánàkě Lù)

จากการศึกษาพบคำที่ทับศัพท์ด้วยสำเนียงจีนถิ่นภาคใต้ เช่น ถนนพหลโยธิน 拍凤育廷路 (Pāifèngyùtíng Lù) สังเกตได้จากเสียงของคำว่า “หล” /hōn/ ทับศัพท์ด้วยอักษรจีน 风 (fèng) ซึ่งสำเนียงแต้จิ๋ว ออกเสียงว่า “หง” /hōŋ/ (ชวน เขียวโซลิต, 2505: 1575) ถนนแสงแก้ว 信娇路 (Xìnjāo Lù) คำว่า “แก้ว” /kê:u/ ทับศัพท์ด้วยอักษรจีน “娇” (jiāo) สำเนียงแต้จิ๋วออกเสียงว่า “เกี้ยว” /kia:u/ (ชวน เขียวโซลิต, 2505: 1575) ถนนแควห้วย 丘歪路 (Qiūwāi Lù) คำว่า “แคว” /k^hue:/ ทับศัพท์ด้วยอักษร 丘 (qiū) ออกเสียงว่า “คิว” /k^hiu/ หรือ “คู” /k^hu:/ (ชวน เขียวโซลิต, 2505: 1690)

1.2 กลวิธีการแปลความหมาย

ชื่อถนนที่ใช้กลวิธีการแปลความหมาย พบทั้งสิ้น 47 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 19.26 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปของคำ และการแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปของวลี

1.2.1 การแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปของคำ

การแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปของคำ พบว่าใช้กลวิธีการแปลตรงตัว โดยแปลความหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ตัวอย่างเช่น

ถนนเจ้าชาย 王子路

ถนนเจ้าฟ้า 皇子路

ถนนแม่ฟ้าหลวง	皇太后路
ถนนสถานพยาบาล	医院路

1.2.2 การแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปของวลี

การแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปของวลี พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลตรงตัว เช่นเดียวกับการแปลคำ โครงสร้างของวลีแปลตามหลักไวยากรณ์ภาษาจีน จำแนกเป็นนามวลี และกริยาวลี

การแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปโครงสร้างนามวลี ตัวอย่างเช่น

ถนน 18 มิถุนา	六月十八路
ถนนเกาะลอย	浮岛公路 (浮岛公路)
ถนนวัดใหม่หน้าค่าย ซอย 13	军营新庙村十三巷 (军营新庙村十三巷)

โครงสร้างนามวลีที่ประกอบด้วยคำนามบอกตำแหน่ง เช่น

ซอยหน้าตลาด	小街前巷
ซอยข้างโรงเรียนเทศบาล 4	市辖四校旁巷 (市辖四校旁巷)
ถนนหน้าสนามกีฬา	运动场前线路 (运动场前线路)

การแปลชื่อถนนที่อยู่ในรูปโครงสร้างกริยาวลี ตัวอย่างเช่น

ถนนราษฎรบูรณะ	国民维修路 (国民维修路)
ถนนอ้อมคอย	绕山路 (绕山路)
ถนนร้องเสือเต้น ซอย 1	虎舞路 1号巷子

1.3 กลวิธีการแปลทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย

ชื่อถนนที่อยู่ในรูปการแปลทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย มีจำนวน 20 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 8.20 ทั้งหมดอยู่ในรูปของนามวลี เมื่อวิเคราะห์ตามหลักโครงสร้างทางไวยากรณ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ชื่อแปลที่อยู่ในรูปโครงสร้างไวยากรณ์ตามภาษาต้นฉบับ คิดเป็นร้อยละ 55 และชื่อแปลที่อยู่ในรูปโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาแปล คิดเป็นร้อยละ 45 รูปแบบการวางคำทับศัพท์และคำแปลความหมาย มีทั้งการทับศัพท์ก่อนตามด้วยการแปลความหมาย และการแปลความหมายก่อนตามด้วยการทับศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ชื่อแปลที่อยู่ในรูปโครงสร้างไวยากรณ์ตามภาษาต้นฉบับ

ตารางที่ 1 ตัวอย่างชื่อแปลที่อยู่ในรูปโครงสร้างไวยากรณ์ตามภาษาต้นฉบับ

ชื่อถนน	คำทับศัพท์	คำแปลความหมาย
สันโค้งน้อย	山孔 (สันโค้ง) /sǎnk ^h ó:ŋ/	小 (น้อย)
หนองสี่แจ่ง	农 (หนอง) /nǒ:ŋ/	四角 (สี่แจ่ง)
เด่นห้า	登 (เด่น /dèn/)	伍 (ห้า)

ถนนสันโค้งน้อย 山孔小路 แบ่งได้เป็น 山孔 (Shānkǒng ทับศัพท์ สันโค้ง /sǎnk^hó:ŋ/) 小 (xiǎo แปลว่า น้อย) ถนนหนองสี่แจ่ง 农四角路 แบ่งได้เป็น 农 (Nóng ทับศัพท์ หนอง /nǒ:ŋ/) 四角 (sìjiǎo แปลว่า สี่มุม คำว่า “มุม” ในภาษาไทยถิ่นเหนือ เรียกว่า “แจ่ง”) ถนนเด่นห้า 登伍 แบ่งได้เป็น 登 (Dēng ทับศัพท์ เด่น /dèn/) 伍 (wǔ แปลว่า ห้า)

1.3.2 โครงสร้างชื่อแปลอยู่ในรูปโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาแปล

ตารางที่ 2 ตัวอย่างโครงสร้างการวางตำแหน่งแบบ ชื่อเฉพาะ + คำบอกประเภท (专名 + 通名)

ชื่อถนน	คำทับศัพท์	คำแปลความหมาย
บ้านป่าตึง	登 (ตึง /tuuŋ/)	林村 (บ้านป่า)

จากตัวอย่าง ชื่อถนนบ้านป่าตึง 登林村路 (Dēnglín cūn lù) ทับศัพท์คำว่า “ตึง” /tuuŋ/ และแปลความหมายคำว่า “บ้านป่า” เป็นการวางตำแหน่งแบบชื่อเฉพาะ (专名) ตามด้วยคำบอกประเภท (通名)

ตารางที่ 3 ตัวอย่างโครงสร้างการวางตำแหน่งแบบ คำขยาย + คำหลัก (修饰语 + 中心语)

ชื่อถนน	คำแปลความหมาย	คำทับศัพท์
สันตลเหลือง	黄 (เหลือง)	讪当 (สันตล /sǎnta:n/)
ก้างบอกไฟ	火 (ไฟ)	干波 (ก้างบอก /kâŋbò:k/)

จากตัวอย่าง ถนนสันตลเหลือง 黄讪当路 (Huángshàndāng lù) แปลความหมายคำว่า “เหลือง” ทับศัพท์คำว่า “สันตล” /sǎnta:n/ และถนนก้างบอกไฟ 火干波巷路 (Huǒgānbō Xiànglù) แปลความหมายคำว่า “ไฟ” ทับศัพท์คำว่า “ก้างบอก” /kâŋbò:k/

1.4 ไม่พบข้อมูลคำแปล

จากการสืบค้นข้อมูลและการสัมภาษณ์นายชินท์ แจ่มจิตต์ และนายพงษ์ศักดิ์ ศรีสุริยะธาดา และการเทียบเสียงอ่านกับภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว พบชื่อถนนที่ไม่มีที่มาของ

ข้อมูลคำแปลภาษาจีน มี 2 ชื่อ ได้แก่ ถนนเกาะทอง 腰圍路 (腰围路) (Yāowéi Lù) และซอยตระกุลหวาง 巴生巷 (Bāshēng Xiàng)

2. สภาพปัญหาและแนวทางการแปลป้ายชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ป้ายถนนภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงรายพบปัญหาการแปล ดังนี้

2.1 ปัญหาการเลือกใช้กลวิธีการแปล

2.1.1 ถนนชื่อเดียวกัน แต่ใช้กลวิธีการแปลหลายกลวิธี

ตารางที่ 4 ตัวอย่างถนนชื่อเดียวกันแต่ใช้กลวิธีการแปลหลายกลวิธี

ชื่อภาษาไทย	ชื่อที่ 1	ชื่อที่ 2	ชื่อที่ 3
ห้วยปลากั้ง	化巴伉 (การทับศัพท์)	鱼刺沟村 (魚刺溝村) (การแปลความหมาย)	—
ดอยพระบาท	多帕把 (การทับศัพท์)	皇足山 (การแปลความหมาย)	帕巴山 (การทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย)
สันโค้งหลวง	山空鑾 (การทับศัพท์)	山孔大 (การทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย)	大汕空 (การทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย)
เกาะลอย	格乐 (การทับศัพท์)	浮岛 (การแปลความหมาย)	飘岛 (飄島) (การแปลความหมาย)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าถนนภาษาไทยชื่อเดียวกันแต่ใช้กลวิธีการแปลหลายกลวิธี ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ชื่อถนนที่มีคำแปลภาษาจีนมากกว่าหนึ่งชื่อ ชื่อ

ภาษาจีนมักมีที่มาจากกลวิธีการทับศัพท์อย่างน้อยหนึ่งชื่อ ส่วนกลวิธีอื่นที่พบร่วมกันเป็นกลวิธีการแปลความหมาย หรือกลวิธีการทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย

2.1.2 ถนนชื่อเดียวกันและใช้กลวิธีการแปลเหมือนกัน แต่คำแปลต่างกัน

ตารางที่ 5 ตัวอย่างถนนชื่อเดียวกันและใช้กลวิธีการแปลเหมือนกัน แต่คำแปลต่างกัน

ชื่อภาษาไทย	ชื่อที่ 1	ชื่อที่ 2	ชื่อที่ 3
แควหาย	丘歪(Qiūwāi)	考外(Kǎowài)	开伟(Kāiwěi)
แม่กรณ์	湄江(Méijiāng)	美孔(Měikǒng)	美耕(Měigēng)
สันสลิ	三色力(Sānsèlì)	訕士里 (Shànshìlì)	山洒力 (Shānsǎlì)
ดอยสะเก็น	土井沙垦 (Tǔjǐngshākěn)	雷沙革 (Léishāgé)	堆仁根 (Duīrēngēn)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นชื่อถนนที่แปลด้วยกลวิธีการทับศัพท์แต่คำแปลต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ในระดัพบียงค์ จะพบว่า เป็นคำที่มีพยางค์เสียงเดียวกันแต่ทับศัพท์ด้วยอักษรจีนที่ต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่าพยางค์เสียงที่ใช้อักษรจีนในการทับศัพท์ต่างกันมากที่สุด ได้แก่ เสียง “สะ” /sa/ ทั้งสระเต็มเสียงและสระกึ่งเสียง พบทั้งสิ้น 7 ตัวอักษร ได้แก่ 撒(sǎ) 仨(sā) 色(sè) 洒(sǎ) 思(sī) 士(shì) และ 沙(shā) นอกจากนี้ ยังมีคำสองพยางค์ที่ความหมายเหมือนกัน แต่ทับศัพท์ต่างกัน เช่น คำว่า “สลิ” /saLi:/ ทับศัพท์ด้วย “色力”(sèlì) “士里”(shìlì) และ “洒力”(sǎlì) คำว่า “ร่วมใจ” /rū:amtɕai/ ทับศัพท์ด้วย “龙哉”(Lóngzāi) และ “罗栽”(Luózāi)

2.1.3 ปัญหาชื่อแปลซ้ำกัน

ปัญหาชื่อแปลซ้ำกัน คือ คำภาษาไทยที่มีพยัญชนะและสระเหมือนกัน แต่วรรณยุกต์ต่างกัน ต่างทับศัพท์ด้วยตัวอักษรจีนตัวเดียวกัน ส่งผลให้เกิดชื่อแปลซ้ำกัน เช่น ซอยรวมใจและซอยร่วมใจ ต่างทับศัพท์ว่า 龙哉巷 (Lóngzāi Xiàng) คำว่า “รวม” /ru:am/ กับ “ร่วม” /rú:am/ ทับศัพท์ด้วยอักษร “龙” เหมือนกัน นอกจากนี้ พบคำแปลที่ซ้ำซ้อนกัน เช่น คำว่า “山地” นอกจากเป็นคำแปลทับศัพท์ของชื่อถนนสันติซอย 1 ที่แปลว่า “山地路一巷” ยังเป็นชื่อของถนนบ้านไร่ แปลว่า “山地村路” ซึ่งแปลด้วยกลวิธีการแปลความหมาย ชื่อแปลที่ซ้ำซ้อนกันอาจสร้างความสับสนเมื่อต้องนำไปใช้

2.2 ปัญหาการแปล

2.2.1 การเพิ่มคำหรือตัดคำ ส่งผลให้ชื่อภาษาไทยและภาษาจีนขาดความเชื่อมโยงกัน

ปัญหาการเพิ่มคำหรือตัดคำที่ส่งผลให้ชื่อภาษาไทยและภาษาจีนขาดความเชื่อมโยงกัน พบในชื่อที่แปลด้วยกลวิธีการทับศัพท์ และกลวิธีการแปลความหมาย ตัวอย่างการเพิ่มพยางค์ที่ทำให้เกิดปัญหาการแปล เช่น ดอยสะแก้น ซอย 3 แปลว่า 土井沙垌路 3 号巷 (Tǔjǐngshākěn Lù 3 Hào Xiàng) พยางค์เสียง Tǔjǐng ทับศัพท์ “ดอย” /do:i/ ถนนศรีเวียง ศรีเวียง路 (Sīlǐwēiyáng Lù) พยางค์เสียง “sīlǐ” (斯里) ทับศัพท์คำว่า “ศรี” /sǐ:/ พยางค์เสียง “wēi’áng” (威昂) ทับศัพท์ “เวียง” /wi:ɑŋ/ ส่วนคำแปลที่มีการตัดคำ เช่น ถนนสิงห์ไคล 星河路 (Xīnghé Lù) พยางค์เสียง “xīnghé” (星河) ทับศัพท์คำว่า “สิงหะ” /sɪŋha/ ชื่อแปลนี้ขาดพยางค์เสียง “ไคล” /k^hlai/ ถนนประชาสันติ ทับศัพท์ว่า 普拉查路 (Pǔlāchá Lù) พยางค์เสียง “pǔlāchá” (普拉查) ทับศัพท์คำว่า “ประชา” /prat^ha:/ ขาดพยางค์เสียง “สันติ” /sǎnti/ ถนนเม้งรายอนุสรณ์ 孟赖松路 (Mènglǎisōng Lù) ขาดพยางค์เสียง “นุ” /nú/ จากตัวอย่างดังกล่าว เมื่ออ่านด้วย

ภาษาจีนกลางพบว่าออกเสียงต่างจากภาษาไทยมาก หากมีการเพิ่มหรือตัดคำ ยิ่งทำให้ชื่อทับศัพท์มีความแตกต่างจากภาษาต้นฉบับจนขาดความเชื่อมโยงกัน

ในด้านกลวิธีการแปลความหมาย พบการตัดคำ ทำให้ความหมายขาดหายหรือไม่ตรงกับภาษาต้นฉบับ เช่น ซอยเฟื่องฟ้า แปลว่า 叶子巷 (葉子巷) คำว่าเฟื่องฟ้า หมายถึง ดอกเฟื่องฟ้า ภาษาจีนเรียกว่า 叶子花 คำแปลตัดคำว่า “花” ออก เหลือเพียง “叶子” ในภาษาจีนแปลว่า “ใบไม้” การตัดคำจึงทำให้ความหมายคลาดเคลื่อน

2.2.2 การแปลผิด

การแปลผิด คือ การแปลความหมายผิดจากความหมายของชื่อถนนในภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า การแปลผิดเกิดจากการเข้าใจภาษาไทยผิด เมื่อเข้าใจภาษาต้นฉบับผิด ภาษาแปลก็จะผิดไปด้วย ตัวอย่างเช่น ถนนดอยพระบาท ซอย 5 皇足山五巷 ชื่อ “ดอยพระบาท” ต้องการสื่อถึงรอยพระบาทของพระพุทธเจ้า แต่ภาษาจีน แปลว่า “皇足” คำว่า “皇” หมายถึงพระมหากษัตริย์ ซึ่งเกิดจากความเข้าใจผิดว่า พระบาท หมายถึง “พระบาทของพระมหากษัตริย์” อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ซอยเจ้าแม่อุมาเทวี ภาษาจีนแปลว่า 吾玛铁观音母巷 (吾瑪鐵觀音母巷) เป็นการแปลทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย 吾玛铁 (Wūmǎtiě) สอดคล้องกับพยางค์เสียง “อุมาเท” /uma:tʰe/ ซึ่งตกหล่นพยางค์เสียง “วี” /wi:/ ส่วนคำว่า 观音母 สันนิษฐานว่าเป็นคำแปลของคำว่า “เจ้าแม่” ซึ่งแท้จริงแล้ว 观音母 เป็นชื่อเรียก “เจ้าแม่กวนอิม” ส่วนพระนามเจ้าแม่อุมาเทวีในภาษาจีนเรียกว่า “雪山女神” (“雪山” หมายถึง เทือกเขาหิมาลัย “雪山女神” หมายถึง เทวัญญาแห่งเทือกเขาหิมาลัย ตามคัมภีร์ปุราณะ 雪山女神 เป็นบุตรของท้าวหิมวัต (雪山神) ซึ่งท้าวหิมวัตเป็นบุคลาธิษฐานของเทือกเขาหิมาลัย) คำแปลชื่อถนนดังกล่าวจึงเป็นการแปลผิดอย่างสิ้นเชิง

อีกตัวอย่างหนึ่งที่พบการแปลผิด คือ ถนนร่องเสือเต้น ชื่อถนนตั้งมาจากชื่อชุมชน “บ้านร่องเสือเต้น” ซึ่ง “ร่อง” หมายถึง “ส่วนดินระหว่างเทือกสำหรับใช้เพาะปลูก” (จังหวัดเชียงรายและสำนักงานสภာวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2555: 611) “เสือ

เต๋น” หมายถึง เสื่อกระโดด ในภาษาไทยถิ่นเหนือ คำว่า “เต๋น” หมายถึง “กระโดด-กริยาที่ยืนอยู่แล้วเคลื่อนไหวขึ้น ๆ ลง ๆ หรือ ไป ๆ มา ๆ” (จังหวัดเชียงรายและสำนักงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, 2555: 260) มีคำเล่าขานว่า ชาวบ้านไล่ต้อนยิงเสื่อตัวหนึ่งลงมา จากเขาจนมาถึงร่องระหว่างสันเขา เมื่อเสื่อได้ยินเสียงปืนจึงกระโดดด้วยความตื่นตกใจ ดังนั้น ถนนร่องเสื่อเต๋น ซอย 1 ที่ แปลเป็นภาษาจีนว่า 虎舞路一号巷子 (Hǔwǔ Lù Yī Hào Xiàngzi) คำว่า “舞” จึงเป็นคำที่แปลผิด

จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ชื่อถนนที่มีส่วนประกอบของภาษาถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจผิดด้านความหมายของคำ โดยเฉพาะคำที่มีรูปคำเหมือนภาษาไทยมาตรฐานแต่ความหมายต่างกัน ส่งผลให้เกิดการแปลผิด ดังตัวอย่างคำว่า “เต๋น” ในชื่อถนน “ร่องเสื่อเต๋น” ซึ่งหมายถึง “กระโดด” มิได้หมายถึง “เต๋นรำ” ชื่อถนนเส้นนี้มีคำแปลเดิม ได้แก่ “隆是登村路” และ “虎舞路” อาจแปลเป็น “溶捨邓路” (Róngshědèng Lù) และตัวอย่างเช่น คำว่า “ห้า” ในชื่อถนน “เต๋นห้า” เป็นชื่อพรรณไม้ ที่ภาษาไทยถิ่นเหนือเรียก “ไม้ห้า” มิได้หมายถึงตัวเลขห้า คำว่า “เต๋นห้า” เดิมแปลว่า “登伍” อาจแปลว่า “登哈路” (Dēnghā Lù)

2.2.3 คำแปลสื่อความหมายไม่เท่ากับภาษาต้นฉบับ

จากการศึกษาพบว่าคำแปลชื่อถนนบางแห่งไม่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับภาษาต้นฉบับทั้งหมด ตัวอย่างเช่น ซอยวาสนา แปลว่า 命运巷 (命運巷) คำว่า 命运 แปลว่า ดวง, โชคชะตา, พรหมลิขิต (เฮียร์ซีย์ เอี่ยมวรเมธ, 2562: 954) โดยคำว่า วาสนา ภาษาจีนแปลว่า 福气、运气 ซอยเจริญสุข ชื่อแปลภาษาจีน คือ 吉祥巷 คำว่า 吉祥 แปลว่า สิริมงคล โชคดี ซึ่งไม่ตรงกับคำว่า “เจริญ” และ “สุข” อีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น ถนนพ่อขุน แปลว่า 大帝路 คำว่า “พ่อขุน” ย่อมาจากคำว่า “พ่อขุนเม็งราย” แท้จริงแล้วคำเรียกที่ถูกต้องควรใช้คำว่า “พญามังราย” ซึ่ง “พญา” ควรแปลว่า 王 จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำแปลในภาษาปลายทางมีความคลาดเคลื่อนจากภาษาต้นทาง เมื่อมีความ

ตลาดเคลื่อนจึงแปลกลับมาเป็นภาษาต้นทางได้ยาก และเมื่อนำไปใช้ในการสื่อสารอาจเชื่อมโยงภาษาต้นทางกับภาษาปลายทางไม่ได้

2.2.4 การแบ่งส่วนการทับศัพท์และการแปลความหมายไม่เหมาะสม

ชื่อที่ใช้กลวิธีการแปลทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย เมื่อสังเกตผิวเผินพบว่ามีการสร้างวลีแบบภาษาจีน มีลักษณะคล้ายการวางคำขยายหน้าคำหลัก แต่เมื่อแปลความหมายและนำข้อความที่แปลมาเปรียบเทียบกับภาษาต้นฉบับ กลับไม่สามารถสื่อความหมายหรือสื่อถึงชื่อถนนที่แปลมาได้ เช่น

黄	汕当
เหลือง	สันตาล

ถนนสันตาลเหลือง 黄汕当路 คำหลักอยู่ด้านหลัง คำขยายอยู่ด้านหน้า ตามโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาจีน “黄” มาขยายคำว่า “汕当” ซึ่งเป็นการแบ่งคำขยายที่ผิด คำว่า สันตาลเหลือง ต้องแบ่งคำเป็น สัน/ตาลเหลือง มิใช่ สันตาล/เหลือง คำว่า “ตาลเหลือง” (ชื่อวิทยาศาสตร์ *Latania verschaffeltii*) เป็นคำเรียกชื่อพรรณไม้ แยกคำไม่ได้

火	干波
ไฟ	ก้างบอก

ถนนก้างบอกไฟ 火干波巷路 (火干波巷路) คำว่า “ก้าง” แปลว่า ไม้ค้ำ คำว่า “บอกไฟ” หมายถึง บั้งไฟ การตัดคำต้องเป็น ก้าง/บอกไฟ การแปลคำว่า “ไฟ” เพียงคำเดียว และทับศัพท์คำว่า “ก้างบอก” เกิดจากการแบ่งคำผิด ส่งผลให้คำแปลไม่สื่อความหมายใด ๆ อาจเปลี่ยนเป็น “刚波非路” (Gāngbōfēi Lù)

小	汕空
น้อย	สันโค้ง

ชื่อถนนที่มีคำบอกลักษณะรวมอยู่ในชื่อ พบว่ามีการแปลความหมายคำบอกลักษณะนั้น เช่น ถนนสันโค้งน้อย ไม่ว่าจะ เป็น 小汕空路 หรือ 山孔小路 แปลความหมายเพียงคำว่า “น้อย” ขณะที่คำอื่นใช้กลวิธีการทับศัพท์ หากพิจารณาในด้านการใช้

งาน คำว่า “น้อย” กลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะแล้ว ดังนั้น ควรเปลี่ยนจากการแปลความหมายคำว่า “น้อย” มาเป็นการทับศัพท์แทน อาจแปลใหม่เป็น “山弓困路” (Shāngōngnān Lù) คำว่า “困” (nān) เป็นอักษรจีนที่ไม่พบบ่อย แต่เป็นอักษรที่นิยมใช้ในการทับศัพท์ชื่อสถานที่ในภาษาไทยสิบสองปีนนา และยังมีความหมายว่าเด็กผู้หญิง แผงความหมายว่า “น้อย” ด้วย

2.3 ปัญหาด้านการใช้อักษรจีน

2.3.1 การใช้อักษรจีนไม่เหมาะสม

การใช้อักษรจีนที่ก่อให้เกิดความหมายอื่นหรือเกิดความกำกวม เป็นการใช้อักษรจีนไม่เหมาะสม พบในชื่อถนนที่ใช้กลวิธีการทับศัพท์และการทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย เช่น ถนนกองช้าง 公 (gōng) เป็นคำทับศัพท์ ส่วนคำว่า 象 (xiàng) เป็นคำทับศัพท์ที่แฝงความหมาย ถ้าหากไม่ทราบตัวอักษร 公 เป็นคำทับศัพท์ อาจเข้าใจผิดว่า 公象 หมายถึง “ช้างตัวผู้” (คำว่า “公” gōng แปลว่า ตัวผู้) ถนนกองช้าง มีอีกป้ายหนึ่งแปลว่า “功象路” อาจเปลี่ยนป้ายที่ใช้อักษร “公” เป็นคำว่า “功” ให้เหมือนกัน ส่วนคำว่า “ช้าง” ใช้อักษร “象” (xiàng) ได้เช่นเดิมเพราะเสียงคำว่า “象” /xiàng⁵¹/ มีเสียงที่ใกล้เคียงกับคำว่า “ช้าง” /tɕʰá:ŋ/ ภาษาไทยถิ่นเหนือออกเสียงว่า “จ้าง” /tɕʰá:ŋ/

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบชื่อถนนภาษาจีนที่เป็นคำทับศัพท์ แต่เลือกใช้อักษรจีนไม่เหมาะสม พบว่าอักษรที่ใช้ทับศัพท์เมื่อนำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วกลับเกิดเป็นคำสองหรือสามพยางค์ที่มีความหมายเป็นคำอื่นในภาษาจีน เช่น ถนนช้วยาว “可要路” (Kěyào Lù) คำว่า “可” (kě) เมื่อวางข้างหน้าคำว่า “要” (yào) แปลว่า “จะต้อง” ถนนราชโยธา แปลว่า “拉约他路” (Lāyuètā Lù) คำว่า “约” แปลว่า “นัดหมาย” “他” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่สาม แปลว่า “เขา” เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วจะเกิดเป็นอีกความหมายหนึ่งได้ ฉะนั้น จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้อักษรทับศัพท์ที่ทำให้เกิดความหมายอื่นตลอดจนหลีกเลี่ยงการใช้อักษรที่เป็นคำกริยาและคำสรรพนามเป็นคำทับศัพท์

2.3.2 การใช้อักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำและอักษรที่มีเสียงอ่านหลายเสียง

คณะรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (国务院) ได้ออกประกาศ《通用规范汉字表》(2013) รายการอักษรจีนจำนวน 8105 ตัวอักษร แบ่งเป็นรายการอักษรจีน 3 ระดับ ระดับที่หนึ่ง (一级字表) เป็นรายการอักษรจีนที่ใช้บ่อย จำนวน 3500 ตัวอักษร ระดับที่สอง (二级字表) ความถี่ในการใช้งานรองลงมาจากระดับที่หนึ่ง มีจำนวน 3000 ตัวอักษร และรายการอักษรจีนระดับที่สาม (三级字表) จำนวน 1605 ตัวอักษร อักษรจีนระดับที่หนึ่งเป็นอักษรจีนที่ใช้บ่อยในการฟัง พูด อ่าน เขียนในชีวิตประจำวัน ส่วนอักษรจีนในรายการระดับที่สองและสาม เป็นอักษรที่พบในวงคำศัพท์ภาษาเขียน และคำศัพท์เฉพาะทาง ซึ่งการเลือกอักษรจีนที่ใช้เป็นคำทับศัพท์ ควรเลือกอักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้สูง เพื่อให้บุคคลทั่วไปสามารถอ่านได้ง่าย แต่จากผลการวิจัยด้านอักษรจีนที่นำมาใช้เป็นคำทับศัพท์ พบอักษรจีนที่อยู่ในรายการอักษรจีนระดับที่สองและระดับที่สามหลายตัวอักษร เป็นคำที่มีได้พบเห็นทั่วไป นอกจากนี้ ยังพบการใช้อักษรจีนที่เป็นอักษรที่มีเสียงอ่านหลายเสียง (多音字) ซึ่งสมควรนำมาใช้เป็นคำทับศัพท์เช่นกัน เพราะอักษรจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียงมักทำให้ผู้อ่านไม่แน่ใจว่าควรออกเสียงใด ตัวอย่างชื่อถนนที่ทับศัพท์ด้วยอักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำและอักษรที่มีเสียงอ่านหลายเสียง มีดังนี้

ตารางที่ 7 ตัวอย่างชื่อถนนที่ประกอบด้วยอักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำและอักษรที่มีเสียงอ่านหลายเสียง

ชื่อภาษาไทย	ชื่อภาษาจีน	อักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำ	อักษรที่มีเสียงอ่านหลายเสียง
ป่าดงริมกก	钡吨钙公 (Bǎidūnlüègōng)	钡, 钙	钡 (bǎ, pá)
ขันจិនะ	侃几衲 (Kǎnjǐnà)	侃, 衲	几 (jǐ, jì)
วัดใหม่หน้าค้าย	媪莢哪恠 (Wàomǎinǎkài)	媪, 莢, 恠	恠 (kài, xi)
รอบเกาะ	落舸 (Luògě)	舸	落 (là, lào, luò)

จากตารางข้างต้น อักษร “钡” “侃” “衲” “莢” “恠” และ “舸” จัดอยู่ในตารางอักษรจีนระดับที่สอง ส่วนอักษร “钙” และ “媪” จัดอยู่ในรายการอักษรจีนระดับที่สาม ซึ่งเป็นอักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำ จดจำยาก เพราะมิได้เป็นอักษรที่พบบ่อยในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุนี้จึงควรเลือกอักษรจีนที่สามารถพบเห็นได้บ่อยมาใช้เป็นคำทับศัพท์แทน เช่น อักษร “钡” เปลี่ยนเป็น “巴” อักษร “侃” เปลี่ยนเป็น “坎” อักษร “衲” เปลี่ยนเป็น “那” อักษร “莢” เปลี่ยนเป็น “迈” และอักษร “恠” เปลี่ยนเป็น “开” เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าอักษรจีนดังกล่าวข้างต้นมิใช่อักษรจีนโบราณหรืออักษรจีนที่ใช้สำหรับชื่อเฉพาะที่สืบทอดมาจากชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เนื่องจากอักษรข้างต้นมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากแนวโน้มในการใช้อักษรจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน จากหลักฐานที่ปรากฏ ชื่อถนนที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย มักเป็นชื่อที่เขียนด้วยอักษรจีนตัวเต็มและทับศัพท์ด้วยสำเนียงภาษาจีนถิ่นภาคใต้ ในอดีตการทับศัพท์ชื่อเฉพาะมักใช้สำเนียงจีนแต้จิ๋วเป็นส่วนใหญ่ (ก่องศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ, 2553:

15) จากข้อมูลที่พบ มีชาวจีนโพ้นทะเลเข้ามาตั้งรกรากในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2449 - 2450 ซึ่งเป็นชาวจีนกลุ่มใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน ชาวจีนกลุ่มนี้ได้ขยายพื้นที่อยู่อาศัยและทำการค้าในเขตบริเวณตลาดสดเทศบาล 1 ตลอดจนพื้นที่โดยรอบ เป็นบริเวณที่เรียกว่า “กลางเวียง” และมีชาวจีนฮ่อหรือจีนยูนนานที่เป็นชาวมุสลิมเข้ามาอาศัยอยู่อีกกลุ่มหนึ่งแต่มีจำนวนน้อย (ณัฐกร วิทิตานนท์, 2562: 78-80) เหตุนี้ จึงสันนิษฐานว่าผู้แปลป้ายถนนบางป้ายเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่ใช้สำเนียงภาษาจีนถิ่นภาคใต้

เพื่อสืบทราบที่มาของชื่อถนนภาษาจีน การตั้งชื่อถนนภาษาจีน ตลอดจนการใช้อักษรจีนว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับร่องรอยวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในท้องถิ่นหรือไม่ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นายพงษ์ศักดิ์ ศรีสุริยะธาดา ชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีชาวไทยเชื้อสายจีนฮากกามากที่สุด แต่นิยมใช้ทั้งภาษาจีนสำเนียงจีนแต้จิ๋วและสำเนียงฮากกาในการสื่อสารกัน และยังให้ข้อมูลว่าชาวจีนลูกหลานทหารกองพล 93 ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีจำนวนน้อยมาก ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอแม่สลอง นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าชื่อถนนในเขตเทศบาลนครเชียงรายไม่มีชื่อภาษาจีนมาก่อน และไม่มีตรอกซอยเล็ก ๆ เหมือนกับชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในบางพื้นที่ จากข้อมูลการออกแบบผังเมืองเชียงราย ในปี พ.ศ. 2450 ได้มีการสร้างผังเมืองและตัดถนนให้ตั้งฉากกันเป็นตารางสี่เหลี่ยมเพื่อให้สามารถกระจายความเจริญได้ทั่วทั้งเมือง และยกระดับระบบสาธารณสุขที่ดี ชื่อถนนบางแห่งจึงตั้งจากชื่อผู้ว่าราชการจังหวัด (ณัฐกร วิทิตานนท์, 2562: 53-54) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลอีกว่า ชื่อถนนบางสายมาจากชื่อชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นผู้บริจาคทรัพย์ในการตัดถนนเส้นนั้น เช่น ถนนประสพสุข มาจากชื่อนายประสพ จงสุทธานามณี ชาวไทยเชื้อสายจีน ผู้บริจาคทรัพย์สร้างถนนเส้นนี้ ชื่อภาษาจีนของถนนเส้นดังกล่าวแปลเป็นภาษาจีนว่า “遇福路” (Yùfú Lù) คำว่า “遇” แปลว่า ประสพ “福” แปลว่า ความสุข เป็นคำแปลตรงตัวของชื่อถนน “ประสพสุข” มิได้มาจากชื่อภาษาจีนของบุคคลผู้นั้น ด้วยเหตุนี้ การเปลี่ยนมาใช้

อักษรจีนที่พบบ่อยจึงไม่ได้เป็นการมองข้ามวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือลดทอนอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในท้องถิ่น

2.3.3 การใช้อักษรจีนตัวเต็ม – ตัวย่อ

จากการวิจัยพบว่า มีป้ายถนนจำนวน 51 ป้าย จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 244 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 20.90 ใช้อักษรจีนตัวเต็ม ยังพบว่า มีป้ายถนนเส้นเดียวกันบางป้าย เป็นอักษรจีนตัวเต็ม บางป้ายเป็นอักษรจีนตัวย่อ มีตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 8 ตัวอย่างชื่อถนนที่พบทั้งอักษรจีนตัวเต็ม – ตัวย่อ

ชื่อภาษาไทย	ชื่อภาษาจีน(อักษรจีนตัวเต็ม)	ชื่อภาษาจีน(อักษรจีนตัวย่อ)
สันสลี	汕士里 (汕士里)	山洒力
ราษฎร์เจริญ	民兴 (民興)	腊擦扔
วัดใหม่หน้าค่าย	军营新庙村 (軍營新廟村)	媪莢哪忒
สันชีเบา	汕其保 (汕其保)	山克报

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าชื่อแปลมีเพียงแต่มีความแตกต่างด้านตัวอักษรเท่านั้น ยังมีความแตกต่างด้านกลวิธีการแปล และอักษรจีนที่เลือกนำมาใช้ทับศัพท์ หากมีการปรับปรุงป้ายถนนในอนาคต ควรปรับให้ใช้เป็นระบบเดียวกันทั้งหมด

2.4 ปัญหาการจัดทำ

ปัญหาการจัดทำ งานวิจัยนี้หมายถึง ปัญหาที่อาจเกิดในกระบวนการการผลิตและการจัดทำป้ายสาธารณะ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาที่พบมีดังนี้

2.4.1 ส่วนประกอบอักษรจีนขาดหาย

ถนนธนาลีย์ แปลว่า 也那来路 (Yěndàilù) ป้ายที่ตั้งอยู่ตำแหน่งอื่นทับศัพท์เป็น 他那来路 (Tāndàilù) ตัวอักษร “也” มาจากอักษร “他” ที่ส่วนประกอบ

“亻” ตกหล่นไป ถนนประสพสุข ภาษาจีนคือ “遇福路” พบว่าเส้นขีดลำดับที่ 5 ของตัวอักษร “福” ขาดหายไป

2.4.2 การพิมพ์เกิน

พบว่าคำว่า “ซอย” (巷) พิมพ์เกินเป็น “巷路” เช่น ซอยก้างบอกไฟ ภาษาจีนเขียน 火干波巷路 (火幹波巷路) ซอยสายธาร ภาษาจีนเขียน 塞塘巷路

2.4.3 การพิมพ์ขาด

พบชื่อถนนที่พิมพ์เพียงชื่อ ไม่พิมพ์คำว่า “路” (ถนน) ต่อท้าย เช่น ถนนเกษตรสมบูรณ์ แปลว่า “农业丰富”

2.4.4 ป้ายชื่อถนนภาษาไทยกับภาษาจีนไม่ตรงกัน

ชื่อถนนที่สันนิษฐานว่าชื่อผิดพลาดเกิดจากการวางชื่อแปลผิดป้าย เช่น ถนนวัดพระนอน แปลว่า 威色央路 (Wēisèyāng Lù) เมื่อเทียบเคียงเสียงกับสำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋ว ออกเสียงว่า “อูยเส็กเอียง” (ชวน เขียวโซลิต, 2505: 676,420,1691) ออกเสียงคล้ายกับคำว่า “วิเศษเวียง” ซึ่งตรงกับชื่อถนนวิเศษเวียง นอกจากนี้ พบว่ามีการนำป้ายเก่ากลับมาใช้ใหม่ แต่ตั้งอยู่บนถนนเส้นอื่น ตัวอย่างเช่น ถนนโรงฆ่าสัตว์ ภาษาจีนแปลว่า “煮场路” ซึ่งชื่อแปลสันนิษฐานว่าเดิมคือป้ายชื่อถนนโรงต้ม ป้ายดังกล่าวแก้ไขเพียงในส่วนชื่อภาษาไทย แต่มีได้แก้ไขในส่วนชื่อแปลภาษาจีน

2.4.5 การวางคำสลับตำแหน่ง

พบคำทับศัพท์ที่วางคำสลับตำแหน่งกัน เช่น ซอยศาลากลางใจบ้าน ทับศัพท์เป็น 洒拉裁刚办巷 (Sālāzāigāngbàn Xiàng) ในภาษาไทยเป็นคำว่า “กลางใจ” ภาษาจีนทับศัพท์เป็น 裁刚 (zāigāng) ออกเสียงว่า “ใจกลาง”

2.5 แนวทางการแปลป้ายชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีน

จากปัญหาข้างต้น แนวทางการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ถูกต้องเหมาะสม ควรมีแนวทาง ดังนี้

2.5.1 ใช้กลวิธีการทับศัพท์เป็นหลัก

การใช้กลวิธีการทับศัพท์จะช่วยลดปัญหาทั้งทางการแปลความหมายผิด การแปลภาษาถิ่นผิด การแปลความหมายที่คลาดเคลื่อนจากภาษาต้นทาง หากต้องใช้กลวิธีการแปลความหมาย ควรใช้กับชื่อถนนที่ยังสื่อความหมายได้ ยังไม่กลืนกลายเป็นชื่อเฉพาะ

นอกจากนี้ ในการใช้กลวิธีการทับศัพท์ ควรปรับเสียงทับศัพท์ภาษาจีนให้สอดคล้องกับภาษาไทย และกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน เช่น หากเป็นคำควบกล้ำ -ล และ -ร ควรตัดเสียงควบกล้ำออกจะเหมาะสมกว่าการเพิ่มพยางค์เสียงเข้าไป ตัวอย่างเช่น ถนนประชาชนติ พยางค์เสียง “ประ” /prà/ เดิมแปลว่า “普拉” (pǔlā) ควรเปลี่ยนมาใช้อักษร “巴” (bā) ตัวเดียว หรือคำควบไม่แท้ควรทับศัพท์ด้วยอักษรจีนพยางค์เดียว เช่น ถนนศรีเวียง คำว่า “ศรี” แปลว่า “斯里” (sīlǐ) เปลี่ยนเป็นคำว่า “喜” (xǐ) ได้ และถ้าเป็นสระกึ่งเสียง มักจะถ่ายเสียงพยางค์สระกึ่งเสียงนั้นด้วย เช่น ถนนไกรสรสิทธิ์ เดิมคำว่า “ไกรสรสิทธิ์” มีคำแปลว่า “改送喜” (Gǎisòngxǐ) อาจแปลว่า “该所拉喜” (Gāisuǒlāxǐ) ถนนบรรพปราการ คำว่า “บรรพปราการ” เดิมแปลว่า “班巴干” (Bānbāgān) สามารถแปลว่า “班帕巴甘” (Bānpàbāgān)

นอกจากนี้ การแปลคำบอกประเภทสถานที่และคำบอกลักษณะที่ถูกกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะ ควรใช้กลวิธีการทับศัพท์ด้วย เช่น ถนนบ้านห้วยปลา깁 คำว่า “ห้วย” ปัจจุบันเป็นชื่อชุมชนและชื่อถนน คำว่า “ห้วย” /hūai/ จึงควรทับศัพท์เป็นคำว่า “汇” (huì) นอกจากนี้ มีค่านามซึ่งเป็นคำทั่วไป เช่น ป่า ช้าง เสือ ไฟ เป็นต้น ก็ไม่นิยมแปลความหมายเช่นกัน เพราะคำดังกล่าวได้ถูกกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะแล้วเช่นกัน ตัวอย่างเช่น คำว่า “ป่า” /pà:/ ก็สามารถทับศัพท์โดยใช้คำว่า “巴” (bā) ได้

อย่างไรก็ตาม กลวิธีการแปลความหมายยังมีความจำเป็นในบางกรณี ซึ่ง กลวิธีการแปลความหมายเหมาะสำหรับการแปลชื่อที่ยังสามารถสื่อความหมายนั้นได้ เพราะ ช่วยถ่ายทอดข้อมูลตามข้อเท็จจริง เช่น ถนนสถานพยาบาล (医院路) ถนนสนามบิน (机场路) เป็นต้น ตามหลักเกณฑ์การแปล (国家标准化管理委员会, 2019: 1, 6) ระบุว่าคำที่ใช้บอกประเภทสถานที่ เช่น บ้าน ห้วย ถนน ดอย หรือคำที่บอกลักษณะ เช่น น้อย หลวง เป็นต้น ใช้กลวิธีการแปลความหมายได้ อย่างไรก็ตาม ก่อนการแปลความหมายคำ ดังกล่าวต้องพิสูจน์แล้วว่ายังไม่ถูกกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะ หากได้กลายเป็น ส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะแล้ว ควรทับศัพท์และเขียนติดกันโดยไม่แยกแปล ชื่อเฉพาะที่มี ลักษณะเช่นนี้ ในภาษาจีนเรียกว่า “专业化的通名” (国家标准化管理委员会, 2019: 1, 6) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการแปลความหมายชื่อถนนมีโอกาสเกิด ข้อผิดพลาดได้ง่าย หากผู้แปลมิได้เข้าใจความหมายของชื่อถนนอย่างแท้จริง

2.5.2 เลือกใช้อักขรจีนที่พบบ่อยและใช้อักขรจีนที่มีเสียงอ่าน เสียงเดียว

การทับศัพท์โดยใช้อักขรจีนมีความถี่ในการใช้ต่ำ ตลอดจนอักขรจีนที่พบ ยากอักขรจีนที่พบบาก (生僻字) นั้น ทำให้ไม่แน่ใจในเสียงอ่าน จดจำค่อนข้างยาก สอดคล้องกับ 裴晓睿等 (2018: 17) ที่กล่าวว่าควรเลือกใช้อักขรจีนที่มีความถี่ในการใช้สูง (常用字) หลีกเลี่ยงการใช้อักขรจีนที่พบบาก (生僻字) คำกริยาและคำสรรพนามเป็น คำทับศัพท์

2.5.3 การทับศัพท์คำร่วมเชื้อสายไทเป็นภาษาจีน คำเดียวกันควร เลือกใช้อักขรจีนเดียวกัน

ในงานวิจัยของ 戴红亮 (2012) ได้ศึกษาการแปลชื่อสถานที่ภาษาไทสิบสองปันนาเป็นภาษาจีน พบว่าคำในภาษาไทสิบสองปันนา ภาษาจ้วง และภาษาไทยมีคำศัพท์ ร่วมเชื้อสายกัน 李方桂 (2011: 1) กล่าวว่าภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาไท จัดเป็นภาษา ตระกูลไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ จึงมีคำศัพท์ที่มีเสียงและความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน 戴

红亮 (2012) เสนอแนะว่าควรนำความสัมพันธ์ของคำร่วมเชื้อสายที่มีร่วมกันนี้ มากำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการทับศัพท์คำภาษาจีนให้เป็นเอกภาพ เพื่อใช้ในการทับศัพท์ชื่อสถานที่ ภาษาไทย ภาษาจ้วงในประเทศจีน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ายังสามารถต่อยอดมาใช้กับคำในภาษาไทยถิ่นเหนือได้ ดังนั้น จึงได้นำอักษรจีนที่ใช้ทับศัพท์คำร่วมเชื้อสายมาปรับใช้ในการทับศัพท์คำภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาจีน โดยปรับจากการเขียนชื่อสถานที่ทางภูมิศาสตร์ภาษาไทยสิบสองปันนาด้วยอักษรจีน (国家测绘局, 1999) และหลักเกณฑ์การเขียนชื่อสถานที่ภาษาลาวด้วยอักษรจีน 《外语地名汉字译写导则第 12 部分: 老挝语 (GB/T 17693.12 - 2019)》 ตลอดจนอ้างอิงจากงานวิจัยเรื่องการศึกษาชื่อสถานที่ภาษาไทยสิบสองปันนา 《西双版纳傣语地名研究》 ของ 戴红亮 (2012) พบว่าสามารถประยุกต์คำทับศัพท์ภาษาจีนในเอกสารดังกล่าวมาใช้ในการแปลชื่อเฉพาะในภาษาไทยถิ่นเหนือได้ เนื่องด้วยภาษาดังกล่าวจัดเป็นภาษาร่วมเชื้อสายไท (李方桂, 2011: 1) ผู้วิจัยจึงได้นำการถ่ายเสียงชื่อสถานที่ภาษาลาวด้วยอักษรจีน และการถ่ายเสียงภาษาไทยสิบสองปันนาด้วยอักษรจีน และคำทับศัพท์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามของงานวิจัยนี้มาเปรียบเทียบกัน พบว่ามีบางคำใช้คำเดียวกันและบางคำสามารถนำมาใช้แทนคำที่ใช้อยู่ปัจจุบันได้ เช่น คำว่า “ห้วย” ภาษาลาว ทับศัพท์เป็น “会” ภาษาไทยสิบสองปันนาทับศัพท์เป็น “辉” “回” “汇” ภาษาไทยอาจทับศัพท์เป็น “会” “汇” เพราะมีเสียงที่ใกล้เคียงกว่าคำว่า “辉” “回” คำทับศัพท์คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย มีตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 6 ตัวอย่างอักษรจีนที่ใช้ทับศัพท์คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย

พยางค์เสียงภาษาไทย	IPA	ภาษาลาว	ภาษาไทยสิบสองปันนา	ภาษาไทย (ข้อมูลจากป้ายถนน)	อักษรที่อาจใช้ร่วมกัน
บ้าน	/ban/	办	曼板	办	曼班
ป่า	/pà:/	巴	坝	巴把钯	巴

เมือง	/mu:ɑŋ/	孟	勳	蒙	勳
ไร่	/râi/	海 亥	亥	莱	莱
เวียง	/wi:ɑŋ/	维扬	允 瓮	文 威昂	瓮
ห้วย	/hûai/	会	辉 回 汇	化	会 汇
กลาง	/klaŋ/	冈	刚 岗	康 刚	刚
ใจ	/tʂai/	斋	栽	栽	栽
น้ำ	/ná:m/	南 楠	南	南	南
น้อย	/nó:i/	瑙	囚	隆	囚
หลวง	/lũɑŋ/	栾	龙 竜	龙 銮	龙
ควาย	/k ^h wai/	快	怀 快	快	快
ช้าง	/tʂ ^h á:ŋ/	桑	掌 丈 展	丈 象	象

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่าง พบว่าบางคำในภาษาลาวและภาษาไทยสิบสองปันนามีเสียงที่ใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นเหนือมากกว่าเสียงภาษาไทยมาตรฐาน เช่น คำว่า “ช้าง” /tʂ^há:ŋ/ ภาษาไทยถิ่นเหนือออกเสียงว่า “จ้าง” /tʂá:ŋ/ หากทับศัพท์ด้วยคำว่า “丈” (zhàng) จะได้เสียงทับศัพท์ที่ใกล้เคียงกับเสียงของคำร่วมเชื้อสาย หรือคำว่า “ไร่” /râi/ ภาษาไทยถิ่นเหนือออกเสียงว่า “ไฮ้” /hâi/ ใกล้เคียงกับเสียง “亥” (hài) ซึ่งทั้งในภาษาลาวและภาษาไทยสิบสองปันนาต่างใช้อักษรจีนตัวนี้เป็นคำทับศัพท์ แต่การทับศัพท์จากภาษาไทยเป็นภาษาจีนต้องทับศัพท์โดยใช้เสียงภาษาไทยมาตรฐาน ดังนั้น จึงเลือกใช้คำทับศัพท์คำร่วมเชื้อสายได้เป็นบางคำ

ในการทับศัพท์นั้น นอกเหนือจากการทับศัพท์ด้วยเสียงที่ใกล้เคียง อาจพิจารณาเลือกคำที่มีความหมายสอดคล้องกันด้วย เช่น ถนนสันโค้งหลวง อาจทับศัพท์เป็น “山弓龙” คำว่า “山” ออกเสียงว่า shān แปลว่า สัน เขา ดอย “弓” ออกเสียงว่า

gōng มีความหมายว่า ไค้ “龙” ออกเสียงว่า lóng แปลว่า มังกร แสดงถึงความยิ่งใหญ่ หรืออาจจะใช้อักษร “隆” ซึ่งมีความหมายว่า ยิ่งใหญ่ เช่นเดียวกัน เมื่อนำมารวมกัน อาจได้ คำทับศัพท์ที่มีทั้งเสียงและความหมายที่สอดคล้องกับภาษาต้นฉบับ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า “隆” ออกเสียงได้ทั้ง lōng และ lóng แม้ว่าเสียงที่พบบ่อย คือ lóng แต่ก็ยังคงเป็นอักษรที่มีเสียงอ่านมากกว่าหนึ่งเสียง ทั้งนี้ ในการทับศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาจีน หากได้ กำหนดให้คำว่า “龙” แทนคำว่า “หลวง”/lǔan/ แล้ว ควรใช้คำนี้เป็นคำทับศัพท์โดยตลอด ซึ่งการเลือกอักษรจีนที่ใช้ทับศัพท์ควรต้องคำนึงถึงความเป็นเอกภาพด้วยเช่นกัน จากข้อมูล พบว่าคำที่สอดคล้องกันลักษณะนี้ยังมีอีกมาก ซึ่งในผลการวิจัยของเมฆม สอดส่องภฤษ (2555) ก็ได้นำเสนอคำภาษาจีนกับภาษาไทยถิ่นเหนือที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กัน สามารถนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้การแปลชื่อถนนได้ เป็นประโยชน์ในการกำหนดอักษรจีนที่ใช้สำหรับทับศัพท์ สร้างความเป็นเอกภาพด้านการเลือกใช้อักษรมากขึ้น

2.5.4 ได้รับการตรวจทานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแปล

การวางมาตรฐานด้านการแปลชื่อถนนในอนาคต ควรมุ่งสู่เป้าหมายความ ถูกต้องและความเป็นเอกภาพ โดยเพิ่มระบบตรวจทานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลก่อน ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทำป้าย จะช่วยให้การแปลชื่อถนนมีความถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น และยังช่วยลดปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้นได้

อนึ่ง จังหวัดเชียงรายนับเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ชื่อ สถานที่สำคัญหลายแห่งมีชื่อเรียกเป็นภาษาจีนที่มาจาก การตั้งชื่อใหม่ ถือเป็น การตั้งสมญา นามอันเป็นที่รู้จักในกลุ่มชาวจีน หรือมีการแปลเป็นภาษาจีนมาก่อน ด้วยเหตุนี้ ถนนที่มี สถานที่สำคัญตั้งอยู่ อาจมีวงเล็บชื่อภาษาจีนของสถานที่ดังกล่าวเอาไว้เพื่ออำนวยความสะดวก สะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น วัดร่องเสือเต้น ตั้งอยู่บนถนนร่องเสือเต้น ที่ชาวจีนรู้จักในนาม “清莱蓝庙” (Qīnglái lán Miào แปลว่า วัดสีน้ำเงินแห่งเชียงราย) เป็นสมญานามที่ตั้งขึ้น จากลักษณะเด่นของวัด ในการจัดทำป้ายถนนอาจกำกับชื่อสถานที่ท่องเที่ยวไว้บนป้ายชื่อ ถนนด้วย เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่ตรงกันทั้งสองภาษา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการศึกษาการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในด้านกลวิธีการแปล ปัญหาและแนวทางการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีน อภิปรายผล ดังนี้

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ศึกษาวิธีการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปล 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการทับศัพท์ กลวิธีการแปลความหมาย และกลวิธีการทับศัพท์ผสมการแปลความหมาย ซึ่งกลวิธีการทับศัพท์พบมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเป็นวิธีที่มักใช้แปลคำเรียกขานสำหรับระบุตัวตน (รัชนิโรจน์ กุลธำรง, 2552: 224) ส่วนกลวิธีการแปลความหมาย และกลวิธีการทับศัพท์ผสมการแปลความหมายเป็นกลวิธีการแปลชื่อถนนที่พบรองลงมาตามลำดับ กลวิธีการแปลดังกล่าว เป็นกลวิธีการแปลที่พบได้ทั่วไปในการแปลชื่อสถานที่ และใช้อย่างแพร่หลายมาเป็นระยะเวลานาน (ก๋อส์กี้ ธรรมเจริญกิจ, 2553: 15) นอกจากนี้ ชื่อถนนบางแห่งมีคำแปลมากกว่าหนึ่งคำ ทั้งที่แปลด้วยกลวิธีการแปลเดียวกัน และแปลด้วยกลวิธีการแปลต่างกัน ซึ่งกนกพร นุ่มทอง (2554: 35) กล่าวว่า ชื่อเฉพาะที่มีคำแปลหลายคำ โดยมาจากกลวิธีการแปลที่ต่างกันอาจเป็นชื่อที่ได้รับการยอมรับทั้งสิ้น เช่น วัดอรุณราชวราราม ชื่อภาษาจีนไม่ว่าจะเป็น “黎明寺” หรือ “郑王庙” ต่างก็ได้รับความนิยมเช่นเดียวกัน ในกรณีคำแปลชื่อถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นคำแปลที่แปลขึ้นภายหลังตามโครงการจัดทำป้ายสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ชื่อถนนส่วนใหญ่ยังมิได้อยู่ในระดับที่ถูกนำไปใช้ในวงกว้าง แตกต่างจากกรณีตัวอย่างข้างต้น ฉะนั้นจึงควรแปลให้เป็นแนวทางเดียวกัน

แม้ว่ากลวิธีการแปลทั้ง 3 กลวิธีข้างต้นเป็นกลวิธีที่ได้รับการยอมรับและนิยมในการแปลชื่อเฉพาะทั้งสิ้น แต่จุดที่พบปัญหาและควรปรับปรุงพัฒนา คือ ความถูกต้องและความเป็นเอกภาพในด้านต่าง ๆ ของชื่อแปล ทั้งด้านการเลือกใช้กลวิธีการแปล และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการแปล เช่น การทับศัพท์คำเดียวกันโดยใช้อักษรจีนต่างกัน การใช้กลวิธีการแปลความหมายแต่กลับแปลผิด คำแปลภาษาไทย - ภาษาจีนคลาดเคลื่อน การแบ่งส่วน

การทับศัพท์และการแปลความหมายไม่เหมาะสม ตลอดจนการใช้อักษรจีนที่ไม่เหมาะสม ทั้งด้านการเลือกอักษร การเลือกใช้คำที่มีความถี่ในการใช้ต่ำและอักษรที่มีเสียงอ่านหลายเสียง การใช้อักษรจีนตัวเต็ม - ตัวย่อ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาที่เกิดจากกระบวนการจัดทำ ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดทางภาษา เช่น ส่วนประกอบอักษรจีนขาดหาย การพิมพ์เกิน การพิมพ์ขาด ป้ายชื่อถนนภาษาไทยกับภาษาจีนไม่ตรงกัน ตลอดจนการวางคำสลับตำแหน่ง ซึ่งจากการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากภาพถ่ายถนนในอดีต ผ่านเว็บไซต์ Google Street View พบว่าในช่วงปี พ.ศ.2555 มีบางป้ายที่เคยเขียนด้วยอักษรจีนตัวเต็มและภายหลังได้เปลี่ยนมาใช้อักษรจีนตัวย่อ หรือมีการแปลใหม่และใช้อักษรจีนตัวย่อ คาดว่าผู้แปลป้ายชื่อถนนภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในช่วงแรกเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่ใช้สำเนียงแต้จิ๋วและใช้อักษรจีนตัวเต็ม และภายหลังมีการปรับปรุงโดยผู้แปลอาจมีใจคนเดียววัน จึงคาดว่า การปรับปรุงป้ายถนนภาษาจีนอย่างต่อเนื่องในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชื่อถนนภาษาจีนขาดความเป็นเอกภาพ มีการแปลด้วยกลวิธีการแปลที่หลากหลายปะปนกัน และขาดหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน จึงทำให้เกิดข้อบกพร่องดังที่พบในผลการวิจัย ซึ่งความไม่เป็นเอกภาพของการใช้ภาษาบนป้ายสะท้อนถึงการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบขาดผู้เชี่ยวชาญโดยตรง จึงต้องพึ่งพิงบุคคลภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของภิญญาพันธ์ พจนະลาวัฒน์และคณะ (2560: 134) ที่กล่าวถึงกระบวนการจัดทำป้ายสาธารณะของเทศบาลนครลำปางว่า เทศบาลนครลำปางมีภารกิจและนโยบายติดตั้งป้ายสาธารณะเพื่อสื่อสารและเพื่อการท่องเที่ยว แต่เทศบาลนครลำปางขาดผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ทำให้การจัดทำป้ายภาษาต่างๆ ต้องอาศัยบุคคลภายนอก เช่น การจัดทำป้ายภาษาจีนได้ให้ครูในโรงเรียนเทศบาลช่วยจัดทำ

แนวทางการแปลชื่อถนนที่ถูกต้องเหมาะสม ควรใช้กลวิธีการทับศัพท์ เพราะชื่อถนนเป็นคำนามที่เป็นชื่อเฉพาะ ซึ่ง “ชื่อ” มีไว้เพื่อจำแนกตัวบทหนึ่งออกจากตัวบทหนึ่ง (วรรณภา แสงอร่ามเรือง, 2563: 137) วัตถุประสงค์ของการแปลป้ายถนนก็เพื่อใช้ในการจำแนก แยะแยะและเป็นสัญลักษณ์แทนพิกัด ชื่อถนนและชื่อย่าน ปกติแล้วจะไม่แปล

ความหมาย (Newmark, 1981: 73) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Radding & Western (2010: 400) ที่กล่าวว่าชื่อสถานที่คือสัญลักษณ์ ไม่จำเป็นต้องแปลความหมาย เพราะจะทำให้การรับรู้ชื่อถูกบิดเบือนและขาดความชัดเจน ความหมายของคำศัพท์ทั่วไปถูกลดบทบาทลง (รัชนิโรจน์ กุลธำรง, 2552: 224 - 225) (吴文超, 2015: 37) (尹绍东, 2018: 39) จนกระทั่ง คำนั้น ๆ ถูกมองข้ามไป และความเป็นสัญลักษณ์เข้ามาแทนที่ แต่อย่างไรก็ตาม การแปลชื่อเฉพาะด้วยการทับศัพท์ควรอยู่บนพื้นฐานหลักเกณฑ์ที่ถือปฏิบัติร่วมกัน ควรเลือกคำที่บัญญัติไว้ในหลักเกณฑ์การเขียนชื่อสถานที่ภาษาต่างประเทศด้วยอักษรจีน เลือกใช้อักษรจีนที่ทับบ่อและเสียงใช้อักษรจีนที่มีหลายเสียง นอกจากนี้ ชื่อถนนในเขตเทศบาลนครเชียงรายหลายสายประกอบด้วยคำภาษาไทยถิ่นเหนือ การนำคำทับศัพท์ภาษาจีนที่ใช้ร่วมกันในกลุ่มคำร่วมเชื้อสายไทมาใช้ในการแปลชื่อถนนเป็นภาษาจีน จะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทในการนำมาใช้กับการแปลชื่อเฉพาะ ทั้งนี้ ในการดำเนินการแปลชื่อถนน ตลอดจนป้ายสาธารณะภาษาต่างประเทศ ควรมีการตั้งคณะทำงานหรือผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำ และมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนติดตั้งยังพื้นที่สาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาแนวทางการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย สามารถใช้เป็นข้อมูล และแนวทางให้กับองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำป้ายถนนที่มีชื่อแปลภาษาจีน งานวิจัยชิ้นนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเพียงส่วนที่เป็นป้ายชื่อถนนภาษาจีน หากมีการเก็บข้อมูลและศึกษาครอบคลุมป้ายทุกประเภทจะทำให้ข้อมูลที่ครบถ้วนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

- Newmark, P. (1981). **Approaches to Translation**. London: Pergamon.
- Radding, L & Western, J. (2010). **What's in a Name? Linguistics, Geography, and Toponyms**. *The Geographical Review*, 100(3), 394 – 412.
- Wang, C, Sittivised, S & Cheewinwilaiporn, D. (2021). **A Study on the Chinese Translation of Place Names in Chiang Rai Province, Thailand**. *Payap Universtiy Journal*, 31(1), 48 – 62.

ภาษาไทย

- กนกพร นุ่มทอง. (2554). **ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กนกพร นุ่มทองและศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2563). **ข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน**. *วารสารจีนศึกษา*. 12(2): 105-151.
- กรวรรณ พรหมแย้ม. (2565). **การศึกษาภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ด้านภาษาจีนและกลวิธีการแปลชื่อธุรกิจร้านค้าในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่**. *มนุษยศาสตร์สาร*. 23(1): 209-230.
- ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ. (2553). **หลักการแปลไทย-จีน (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ : จินสยาม.
- คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลนครเชียงราย. (2563). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) เทศบาลนครเชียงราย ฉบับเพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 1/2563**. เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม 2564, จาก https://www.chiangraicity.go.th/files/com_strategy/2021-04_50dce49c7777fc4.pdf

- จังหวัดเชียงรายและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย. (2555). **พจนานุกรมยวนล้านนา-ไทยปริวรรต 750 ปี เมืองเชียงราย**. เชียงราย: ล้อล้านนา.
- ชวน เขียวโซลิต. (2505). **พทานุกรมจีน - ไทย**. พระนคร: นานมี.
- ชานนท์ เขาว์จिरพันธุ์และนพพร ปัจจัยคุณธรรม. (2562). **การศึกษากลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร**. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. 2(2), 54 - 65.
- ณัฐกร วิทิตานนท์. (2562). **พัฒนาการของ “เมืองเชียงราย” ภายใต้การวางผังเมืองสมัยใหม่**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2562). **พจนานุกรม จีน - ไทย**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- พิชัย แก้วบุตร. (2563). **ความพร้อมด้านภาษาจีนของท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดสุราษฎร์ธานี กับ MICE CITY : การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์**. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 17(1): 89 - 103.
- เพ็ญพรษา ชัยธีระสุเวทและมณีนฎา ศรีหิรัญ. (2562). **ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวลำปาง: กลวิข้อผิดพลาดที่พบในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน**. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 39(5), 22 - 41.
- ภิญญพันธุ์ พจนะลาวิทย์และคณะ. (2560). **“ภูมินาม” สามภาษา: การใช้ภาษาไทยภาษาอังกฤษและจีนบนป้ายชื่อสาธารณะเพื่อการท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลนครลำปาง**. วารสารการบริหารท้องถิ่น. 10(4): 120 - 138.
- เมษม สอดส่องกฤษ. (2555). **การสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ชื่อร้านค้า ภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี**. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 8(2): 59 - 89.
- . (2556). **ข้อสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐานและเสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือกับคำในภาษาจีน**. **หนังสือรวมบทความวิชาการการประชุมทางวิชาการจีนศึกษาระดับนานาชาติครั้งที่ 1 “จีนวิถีพัฒนาในมิติภาษา**

วรรณกรรม การสอน และวัฒนธรรมศึกษา”。กรุงเทพฯ: สาขาวิชาภาษาจีนคณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

รัชนิโรจน์ กุลธำรง. (2552). **ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณภา แสงอร่ามเรือง.(2563). **ทฤษฎีและหลักการแปล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิลโล ลิมถาวรานันท์. (2555). **ชื่อร้านค้าภาษาจีนในประเทศไทย: แนวนิยมในการตั้งชื่อร้านค้าและบทบาททางสังคม**. รายงานการวิจัย. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภัทรา โยธินศิริกุล. (2561). **การศึกษาชื่อร้านค้าของคำภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร**. วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม. 7(2), 202-230.

----- (2563). **ภาษาบนป้ายชื่อร้านค้าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนเยาวราช: กรณีศึกษาชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย**. วารสารมนุษยศาสตร์สาร. 21(1): 55-74.

ภาษาจีน

戴红亮. (2012). **西双版纳傣语地名研究**. 北京: 中央民族大学出版社.

国家标准化管理委员会. (2019). **外语地名汉字译写导则第 12 部分: 老挝语**. 中华人民共和国国家标准. 访问日期 2021 年 3 月 10 日, <http://std.samr.gov.cn/gb/search/gbDetailed?id=5DDA8BA20DD818DEE05397BE0A0A95A7>

国家测绘局. (1999). **西双版纳傣语地名汉字译音规则**. 访问日期 2021 年 2 月 12 日, http://www.nrsis.org.cn/mnr_kfs/file/read/3392bb80f4c93ee479da1a066932bf53

- 李方桂. (2011). **比较台语手册**. 北京: 清华大学出版社.
- 裴晓睿. (2018). **泰-汉语音译规范研究**. 广州: 世界图书出版广东有限公司.
- 吴文超. (2015). **地名翻译的书同问题**. 中国科技术语. 2015(2), 35 - 37.
- 尹绍东. (2018). **中文地名英译的历史性选择**. 地名百科. 2018(12), 38 - 39.
- 中华人民共和国国务院. (2013). **通用规范汉字表**. 访问日期 2021 年 10 月 1 日, http://www.gov.cn/zwggk/2013-08/19/content_2469793.htm

สัมภาษณ์

- นายชินทร์ แจ่มจิตต์. นักวิชาการท้องถิ่น. สัมภาษณ์. 7 สิงหาคม 2564.
- นายพงษ์ศักดิ์ ศรีสุริยะธาดา. เจ้าของกิจการ, กรรมการมูลนิธิสาธารณกุศลสงเคราะห์ เชียงราย. สัมภาษณ์ 8 สิงหาคม 2564.

รูปถ่ายตัวอย่างป้ายถนนที่กล่าวถึงในบทความ

Url : <https://bit.ly/3HvjV3V>

QR code: